

Helse- og Omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Oslo, 05.juni 2015

HØRINGSSVAR TIL FORSLAG OM STANDARDISERTE TOBAKKSPAKNINGER OG GJENNOMFØRING AV TOBAKKSKONVENSJONEN ARTIKKEL 5.3

Vi viser til departementets høringsnotat fra 17. mars 2015 med høringsfrist 9. juni 2015. Nedenfor følger vår høringsuttalelse som vil begrunne vår reservasjon mot lovforslaget. Vi gjør oppmerksom på at i vår medlemsmasse er det både detaljister og grossister innen tobakkshandel.

1. Om Oslo Handelsstands Forening

Oslo Handelsstands Forening (OHF, stiftet 1841) er en næringsforening for handel, service og servering i Osloregionen. OHF bygger på den grunnholdning at bedriftene virker i et markedsorientert system med fri konkurranse, fri forhandlingsrett og organisasjonsfrihet. OHF skal skape forståelse for næringens arbeidsmåte og samfunnsmessige betydning gjennom aktiv påvirkning av myndigheter og publikum, og ved faglig utvikling og dyktiggjøring av medlemmene

2. Syn på tobakkspolitik

OHF støtter opp om politiske målsettinger som sikrer en god folkehelse, herunder tiltak som har en forebyggende effekt på folkehelsen når det gjelder spørsmålet om tobakk. Vi støtter aldersgrenser på 18 år, er tilhengere av røykeloven og ønsker tiltak rettet mot mindreårige slik at det reduserer antallet som benytter seg av tobakk og alkohol.

Samtidig er vi, som næringsforening, opptatt av at næringslivet sikres forutsigbare konkurransevilkår og rammebetingelser. Prinsipielt må lovlig varer kunne bli omsatt fritt, og slik at kunder og butikker har full tilgang til all relevant informasjon om varen som omsettes. Vi ønsker forutsigbare rammer for våre medlemmer, som opererer innenfor det regulerte markedet for salg av tobakk. I særlig grad ønsker vi en markedssituasjon som hindrer utviklingen av svarte markeder, illegale og useriøse aktører og rammevilkår som kun skader de seriøse aktørene.

3. Forslaget om varemerkenøytrale tobakkspakninger

Vi er skeptiske til departementets forslag om varemerkenøytrale tobakkspakninger, fordi vi frykter at forslaget vil føre til en utilsiktet endring av salget i det norske, regulære markedet.

Hovedstadsregionen sliter allerede tungt med en stor innførsel av smuglervarer og ulovlige produkter. Slik vi ser det vil Regjeringens forslag om varemerkenøytralitet medvirke en kundebevegelse av kundene fra norske butikker til grensehandel og tax-free-handel. Vi tror det neste som skjer da, er en enda sterkere utvikling i smuglervarer. En slik utvikling vil ikke redusere det totale tobakkskonsumet i Norge, men flytte kundene fra ett regulert marked til et useriøst og evt. ulovlig marked. Vi poengterer at dette også gir tap av viktige offentlige inntekter gjennom avgifter.

Vi vil i det følgende gå gjennom noen av de negative konsekvensene vi frykter vil skje, dersom lovendringene blir vedtatt.

Bortfall av spesialforretninger / nisjebutikker

Oslo har sigarforretninger som selger tobakksvarer til et voksent publikum, og som anerkjennes som kvalitetsprodukter for en bevisst kundegruppe. Disse forretningene peker på to nokså åpenbare konsekvenser som følge av forslaget: Nøytrale pakninger gjør det vanskelig å tilpasse seg det norske markedet for produsenter av (særlig)sigarer og pipetobakk, og mindre produsenter vil dermed falle ut av det norske markedet. Dette vil gjøre markedssituasjonen for spesialforretningene vanskelig og sammen med de tilstramminger de senere år i tobakksmarkedet, vil disse nisjeforretningene kunne falle bort. Dette vil gjøre mangfoldet i handelen mindre, noe vi mener myndighetene må ta hensyn til ved utforming av nye markedsføringsregler. Høringsnotatets behandling av temaet vitner om at departementet ikke har satt seg nevneverdig inn i markedet for mindre nisjeprodukter, som finner sin markeds plass i slike spesialforretninger.

En annen konsekvens er konkurransevriddingen mellom store foretak som evt. kan tilvirke erstatningsvarer, og mindre butikker som ikke har andre alternativer. Dette vil hindre konkurransen mellom små og store produsenter, og små og store handelsvirksomheter. Denne konsekvensen må i det minste belyses og vurderes bedre enn det som gjøres i høringsnotatet, før regelverket blir vedtatt innført.

Økt smugling

Hovedstaden har slitt med store mengder ulovlige smuglervarer som har blitt solgt i Oslos gater. Dette er en utvikling som har eskalert de seneste årene. OHF ser på denne utviklingen med stor bekymring. Et slik ulovlig marked undergraver det lovlige markedet, unnslipper offentlige avgifter, og har liten eller ingen kontroll med salg til barn og unge.

OHF har i lengre tid prøvd å gjøre regionale og nasjonale myndigheter oppmerksomme på dette problemet som kun øker i omfang. Vi er redde for at regjeringens forslag vil kun eskalere utviklingen vi ser i Oslo sentrum. Etterspørselen etter originale produkter vil gjøre kunder mer villige til å kjøpe produkter som er smuglet inn og samtidig som det er med på å gjøre Norge til et mer attraktivt marked for smuglere.

Det er hovedsakelig organiserte kriminelle grupper som står bak smuglingen til Oslo, og salget som går på bekostning av det regulerte salget, tiltrekker seg også annen form for kriminalitet.

Utfordring med å skille produkter

OHF er også bekymret for at det nye lovforslaget vil medføre et effektiviseringstap for forhandlerne (dagligvarebransjen og kioskhandelen) av tobakk i vår region.

Ved at myndighetene vil stille krav til at alle produkter skal være tilnærmet identiske regner vi med at det blir vanskelig å skille produktene fra hverandre. Dette vil ha flere konsekvenser, blant annet vil butikkene bruke lengre tid på å skille de ulike produktene, veilede kunder, styre varelager m.v.

Et slikt effektiviseringstap vil kunne medføre vesentlige tap for våre medlemmer. Vi kan heller ikke se at høringsnotatet svarer på denne bekymringen, annet enn at det vises til undersøkelse om tidsbruken brukt i selve kjøpsøyeblikket fra Australia. Vi mener handelsbransjen fortjener å få en grundigere vurdering av denne konsekvensen, før nytt regelverk blir vedtatt.

4. Konklusjon

OHF er i sum negative til forslaget om varemerkenøytrale tobakkspakninger.

- Prinsipielt mener vi lovlige varer må få kunne bli omsatt mest mulig fritt.
- Vi frykter at forslaget vil føre til økt smugling og smuglervarer som selges på norske gater.
- Lovlige tobakksvarer for et voksent publikum (sigarer og pipetobakk) vil bli vanskelig å tilby markedet.
- Større deler av salget fra det regulerte markedet vil også gå over til utenlandshandel, noe som gir mindre inntekt til staten.

For OSLO HANDELSSTANDS FORENING,

Jon Anders Henriksen
Næringspolitisk direktør